

stelling op teleurstelling van den kant van Dr G. en de zijnen gemoedigd werden gedragen, nog te moeten hooren: zij is vooral in de laatste dagen liefdeloos geweest, zou te veel zijn voor hen, die de Synode hebben bijgewoond, indien zij te Assen de les der lijdzaamheid niet zevenmaal hadden geleerd.

Verdere maatregelen.

Maar zoo kon de Synode nog niet huis toe gaan. Allereerst drukte haar de zorg voor de heerlijk gehavende kerk van Amsterdam-Zuid.

Zij machtigde den kerkeraad van Amsterdam „om met behulp van de getrouw gebleven ouderlingen en diakenen en het beste deel der gemeente ten spoedigste opnieuw den kerkeraad te formeeren en dezen in hun ambt te doen bevestigen”.

In de pers is aanmerking gemaakt op de uitdrukking: het beste deel der gemeente.

Men heeft er zelfs zekeren hoogmoed achter gezocht of hierop toegepast het woord, dat tegenwoordig in den mond van vele ontevreden bestuursleden ligt: Farizeïsme!

Welnu, ter geruststelling diene, dat deze term niet door de Synode noch door een harer praedicateurs is uitgevonden, maar ontleend is aan de historische kerkrechtelijke literatuur.

En haar bedoeling is toch waarlijk niet zoo moeilijk te vatten.

Ieder kent nog wel het oude onderscheid tusschen persoons- en zaaksgerechtigheid.

Dergelijke onderscheiding geldt ook hier.

Het gaat niet over de persoons-best-heid, maar over de zaak-best-heid.

De getrouwen zijn als personen volstrekt niet beter dan de „ontrouwen” als personen.

Maar in deze bepaalde zaak zijn zij beter.

Het is toch beter niet te dwalen dan wel te dwalen?

Doch daarmee worden de dwalende broeders nog niet als „de zelfkant der Gereformeerden op de mesthoop geworpen”, gelijk bitterheid iemand deed schrijven.

Och, dat men toch zijn nuchterheid behield.

Ook over dat „opnieuw den kerkeraad formeeren” is al heel wat te doen geweest.

Men heeft er zelfs een juridischen kapstok van getimmerd.

Ziet ge wel, heeft men gezegd, de Synode zelf heeft verklaard, dat er een nieuwe kerkeraad moest komen.

De enkele broeders, die trouw bleven, zetten derhalve den ouden kerkeraad niet voort.

Ergo: die nieuwe kerkeraad kan geen aanspraak maken op de kerkelijke goederen.

Maar wie zoo redeneert, leest niet nauwkeurig. Immers staat er niet: opnieuw een kerkeraad formeeren.

Doch opnieuw den kerkeraad formeeren.

De kerkeraad bestond nog wel.

Die bestond voort in de zes getrouw gebleven ouderlingen.

Maar die kerkeraad had niet den geregelde vorm.

Hij was een romp-kerkeraad.

En nu moest hij opnieuw den regelmatigigen vorm ontvangen, dus opnieuw geformeerd worden.

Bij de verkiezing werden dan ook de zes trouwe ouderlingen niet opnieuw gekozen.

Die bleven in hun ambt.

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN.

Over den Satan.

(De namen.)

In ons voorgaande artikel, dat over den Satan handelde, hebben we iets gezegd over den naam „Beelzebub”.

Maar nu zijn we er nog niet. Er doet zich nog een moeilijkheid voor, en die is gelegen in den anderen naam, die er zoo veel gelijkenis mee vertoont: Beelzebub.

Wat wil die naam ons zeggen?

Eerlijk gezegd: wij weten het niet.

Er zijn verschillende opvattingen, waarvan we de voornaamste even noemen willen.

Er zijn er, die meenen, dat de naam Beelzebub eigenlijk geen afzonderlijke betekenis heeft. Ze meenen, dat het woord gevormd is door verwisseling van L en B uit den reeds besproken naam Beelzebub. Volgens deze opvatting is dus de eigenlijke, oorspronkelijke naam geweest: Beel-zebu, en is de naam Beelzebub dan daarvan een afgeleide vorm.

Nu kan die verandering van B in L weer op onderscheiden manier verklaard worden.

Men kan meenen, dat dit onopzettelijk gebeurd is, dat het vanzelf zoo gegaan is in den loop der tijden, zooals zoo vaak het geval is.

Maar het is — gelijk anderen onderstellen — ook mogelijk, dat er opzet in het spel is.

Onder hen, die de laatste mogelijkheid aannemen, treffen we allereerst voorstanders van de meening, dat de verandering van Baal-zebu in Baal-zebuL bedoelt, den duivel verachtelijk te maken. Immers, evenals baal-zebuL beteekent: heer van de vliegen, vliegen-baas, zoo zou baal-zebuL dan willen zeggen: de baas van den mesthoop. Het woord „zebul” namelijk kan in later hebreuwsch „mest” beteekenen; dan wil de naam dus zeggen: de god van de mest, de baas van den mesthoop.

Op zichzelf behoeft dit ons niet zoo te verwonderen.

Maar hun werden anderen toegevoegd, alsook diakenen.

Zoo kreeg de kerkeraad weer zijn gewenschten vorm.

Een juridisch boutje valt alzoo hiervan niet te braden.

De zorg van de Synode strekte zich echter verder uit dan Amsterdam-Zuid.

Zij was niet onkundig van roeringen op andere plaatsen.

Daarom droeg zij aan de Classes op, om zoo ergens een predikant of kerkeraad zich openlijk aan de zijde van Dr G. en den schismatieken kerkeraad mocht scharen, terstond vermanend op te treden en bij volharding hen af te zetten.

Zelfs nam zij maatregelen voor het geval, dat een Classis in haar meerderheid door de dwaling zou worden aangetaast. Dan moet het trouwe deel een tegen-classis vormen.

Van bijzonder gewicht is ook de bepaling: „Attestaties, door een schismatieken kerkeraad afgegeven, mogen door onze kerken niet meer worden aangenomen zonder nader onderzoek”.

Voorts werd een Commissie van advies benoemd, waaraan voor elk provinciaal ressort een deputaat werd toegevoegd.

Eindelijk werden de Classes vermaand bij de examina een onderzoek in te stellen naar de gevoelens der kandidaten in deze en werd aan de Curatoren van de Theologische School en aan de Deputaten tot oefening van het verband tusschen de kerken en de Theologische Fakulteit aan de Vrije Universiteit opgedragen te bewerken, dat ook bij de wetenschappelijke examens hiermee rekening zou worden gehouden.

Zoo heeft dan de Synode de gevolgen, welke de zaak-Geelkerken zou kunnen hebben, tot in de uiterste konsekventies doordacht.

Zij deinsde voor geen maatregel terug, ook al mocht die wat kras zijn.

Zij stond vast in de overtuiging, dat aan den Heere, aan de waarheid en aan het waarachtige welzijn onzer kerken verplicht te zijn.

Kennen dan onze kerken evenmin aarzeling als zij.

HEPP.

Hoe men den strijd voert.

Onder de ouderlingen van Amsterdam-Zuid, die door de Synode werden afgezet, behoort ook de heer A. Naafs. Hij is een ijverig volgeling van Dr Geelkerken en meent door woord en geschrift diens partij te moeten kiezen. Dat is natuurlijk volkomen zijn zaak, en wij zouden er niet aan denken, dit feit in ons blad te memooreeren, ware het niet, dat hij steeds weer op hetzelfde punt zijn betoog richt, en zoowel in voorheen geschreven stukken, als in de woorden, die hij op een groote vergadering in het concert-gebouw zeide, alsook nu weer in de „Overtoomsche Kerkbode” steeds op hetzelfde aambeeld hamert, en dat met zooveel overtuiging, dat het op sommigen menschen indruk maakt.

Steeds weer speelt de heer Naafs op de ééne snaar van de viool: steeds weer hetzelfde wijsje; steeds weer even wijs; steeds weer met dezelfde vaarsen.

Nu schrijft hij in het jongste nummer van genoemde Kerkbode:

Classicale ervaringen.

Het is opvallend het telkens terugkerend feit, dat,

De mesthoop is reeds bij ons onrein; wat hij in het Oosten was, onder de brandende zon, laat zich te gereeder denken. Evenals de aanvoerder van de vliegen (zie vorig artikel) al vanzelf onheil onttekent, zoo ook de chef van den mesthoop, indien hij de leelijke dampen, die hij eruit haalt, ten kwade aanwendt. Zoo zou de naam Beel-zebu den demon als het toppunt van onreinheid willen aanduiden; de verachting van het Joodsche volk voor al wat heidensch was, zou dan ook erin uitgesproken liggen. We moeten even aan den gedachtingengang wennen: maar als we bedenken, dat in Ps. 16 wat aan de afgoden geofferd wordt juist om zijn onreinheid („offeranden van bloed”, waaraan bloed kleefte) wordt verworpen, en dat een reformator als koning Josia van het dal van Hinom een mestvaalt heeft gemaakt, alleen maar, om tegenover de daar gebrachte afgodische offers uit te spreken, dat die plaats onrein was, omdat afgodenoffers onrein waren, — ja, dan kunnen we verstaan, dat het op zichzelf nog zoo dwaas niet is, den duivel een naam te geven, die aan de mestvaalt herinnert. In het later hebreuwsch bestaat dan ook een werkwoord van denzelfden stam (zibbeel), dat de betekenis heeft: offeren aan de afgoden.

Nu zal men wel niet kunnen zeggen, dat deze poging, om den naam te verklaren, met stelligheid te verwerpen is.

Men heeft wel gezegd, dat zulke naamingen toch eigenlijk geen pas geeft. Maar we zagen reeds, dat de naam volkomen ernstig bedoeld kan zijn. En indien men nog aan een soort volks-geestigheid zou willen denken: weet men niet, hoe ver de grappen der spraakmakende gemeente kunnen gaan? Inzonderheid met den duivel heeft de volks-humor zich graag bezig gehouden; de Joden zijn vooral niet beter dan onze eigen nederlandsche vaders, die in onze moedertaal voor den schoonmaaktijd den grappig bedoelden naam van „het feest van Beelzebub(l)” hebben uitgevonden.

Neen, al te spoedig moet men niet zeggen, dat het zoo niet kan. Te meer, omdat er — en dat doet de deur dicht — nog altijd menschen zijn, die het blaadje nog

als ik over de beslissing van de Synode te Assen denk, ik altijd weer met mijn gedachten in de Classicale vergaderingen terugkeer. Altijd weer hoor ik Dr Schouten als rapporteur van de Commissie, die twee malen de klacht van Dr Marinus onderzocht, zeggen: „wij twijfelen niet aan de rechtzinnigheid van Dr Geelkerken”; welke uitspraak door geen enkel aanwezig Predikant of Ouderling werd tegen gesproken of betwist, integendeel door verschillende Predikanten werd bevestigd.

En toch, al was het resultaat van het herhaald onderzoek: „Dr Geelkerken gaat vrij uit, Dr Marinus heeft niet goed geluisterd”, toch moest Dr G. de verklaring afleggen: „noch bedoeld, noch gezegd”. Geen schuld werd in hem gevonden, maar toch moest hem die verklaring op den rug geplakt. Was het niet hoogstaand, dat Dr G. onder zulke omstandigheden dit niet wilde verklaren.

En dan, 1 April 1925, worden Deputaten Ari, 40 K.O. er bij gehaald. Dr Waterink, voorzitter van de Classe, vraagt hoe de Heeren Deputaten meenen, dat moet worden gehandeld. En Dr Breukelaar antwoordt: „wij zijn hier om inlichtingen te verkrijgen; dus wie die kan geven, moet maar spreken”. Maar dan wordt mij, hoe ik er ook op blijf aandringen, het woord geweigerd, en mag ik mij slechts met de Deputaten in het kamertje verstaan; Dr Waterink belet mij in de Classicale vergadering te spreken.

Volgt die merkwaardige vergadering van 22 April 1925. Hoorden wij op de vorige vergadering telkens spreken over het niet twijfelen aan de rechtzinnigheid van Dr G., nu zou het wel anders worden; luistert maar!

Dr Waterink is weer Voorzitter. Er wordt besproken, vragen te doen formuleeren, aan Dr G. tot het geven van „andere verklaring” van zijn gevoelen ter bevestiging voor te leggen. Daarbij komt Dr Ferwerda met zijn pleidooi voor Dr G. en eindigt met het indienen van een amendement, strekkende om de formulering van het besluit om Dr G. vragen te stellen aanmerkelijk te verzachten. Ieder weet wel welk gevolg. Dr B. van Schelven rijst op en zegt: „Dat amendement van Dr Ferwerda mag niet worden aangenomen, want Dr Geelkerken is ernstig verlaagd”. En wat doet de Voorzitter Dr Waterink? Komt hij zijn collega Dr Geelkerken, aan wiens rechtzinnigheid op de Classe niet werd getwijfeld, thans te hulp? Vraagt hij Dr v. Schelven eenige motivering van zijn zoo krasse beschuldiging? Neen, nogmaals neen! Het eenige, wat gebeurt, is, dat Dr Ferwerda na de opmerking van Dr v. Schelven zijn amendement intrekt.

Op dit oogenblik blijkt wel zeer duidelijk, hoe Dr Waterink de leiding op de Classe kwijt is, en de Deputaten Van Schelven en Breukelaar deze hebben overgenomen. Ook op de volgende vergadering, als Dr Waterink is afgetreden, houden zij de leiding in handen. Een paar sprekende voorbeelden: De vacantielij is aangebroken. Amsterdam-Zuid wil, dat de behandeling der zaak wordt verhaagd tot het najaar. Dan echter roept Dr v. Schelven uit: „Wat? vacantie? nu de kerk in brand staat?” Dr Van Schelven zeide er niet bij, door wien die brand in de kerk in de vergadering van 22 April 1925 was gesticht.

Een ander voorbeeld: Dr Geelkerken wordt „geolteerd” om ter Classicale Vergadering te komen. Hij schrijft daar over aan de Classe, en verzocht inlichtingen daaromtrent. Schrijver dezes, afgewaardigde van Amsterdam-Zuid, weet, dat die brief door Dr G. is verzonden. Ter classicale vergadering, bij de ingekomen stukken, echter geen brief van Dr Geelkerken. In het koffi-uur vraag ik, waar de brief van onze Dominé blijft, en belooft Dr Schouten mij voorlezing van dat schrijven. Als echter tegen 4 uur nog geen schrijven van Dr G. ter tafel is gebracht, eisch ik als afgewaardigde van Amsterdam-Zuid onmiddellijke

eens omkeeren, en meenen, dat de in het vorig artikel besproken naam Beelzebub nog niet eens een ernstig bedoelde naam is, maar een opzettelijke verminking (door de Joden) van een overigens niet meer bekenden naam van den een of anderen fenicisch-filistijnschen god.

Maar al zijn we voorzichtig, toch neigen we tot de opvatting, dat de naam Beel-zebu wel degelijk een aparte, eigen betekenis heeft. Immers, hij kan ook verklaard worden uit de samenstelling van „baal” = heer, en „zebul” = woning. De heer der woning!

Natuurlijk kunnen over die „woning” dan weer allerlei theorieën loskomen. Was het soms de woning, zoo donker daaronder: de onderwereld? Of, misschien precies andersom: de hemelsche woning? Dit laatste zou óók mogelijk zijn; want het is te denken, dat de Feniciërs hun zonne-god als heer der hemelwoning beschouwden, terwijl dan de Joden hun neus optrokken voor zoo'n barbarengod, en met zijn den heidenen heiligen naam den spot dreven door hem den duivel te vereren. . . . Of, is „zebul” misschien de tempelwoning? Of de godenberg van de heidenen?

Wij kunnen op die vragen geen antwoord geven.

Maar dat „zebul” hier eerder „woning” dan „mest(hoop)” beteekent mogen we wel aannemen. In den Bijbel komt het woord meer dan eens voor in dien zin: er is een „woning” (zebulah) voor zoon en maan (Hab. 3: 11); Salomo, de tempelbouwer, heeft een verheven „zebul”, een hooge woning voor den Heere gebouwd (1 Kon. 8: 13, vgl. 2 Kron. 6: 2) en Jesaja (64) opzien: de naar den hemel, bidt, dat God uit zijn hooge „zebul” zijn hooge woning, moge nederdalen op zijn arme en elendige volk. En heeft niet Lea een zoon, dien zij „Zebulon” (z-b-l) noemde, een naam, dien sommigen vertalen als „hooge woning”, en die, naar velen denken, de zinspeling verklaart in haar uitroep: nu zal mijn man bij mij „wonon”?)

Is nu werkelijk deze onderstelling juist, dan beteekent

voorlezing uit de po de Partic. Classe van

Omdat h nogal van l de bewering vergadering een partijdi we hier me ting te doe gegeven in rijk genoeg

Ofschoon kent, dat kvestie z

Voor di polemiek m

We zull volgen.

Eerste af

Inderdaa

dan één pr

sproken: w

Dr Geelker

persoon. M

eens onrech

de vergader

dat de pre

denke aan

den zin van

bruikt, dat

voor afwijks

werd toen a

symptoom.

haaldelijk c

meen verda

was, dat D

drukking in

dat hij die

behoefde te

gene, wat l

gehoord, d

regeling wa

het voor ve

baar is, wa

Precede

Het rest

mer: „Dr G

nen bereike

zijn „bedoe

Dr G. gel

zijn „comp

inderdaad

gel konden

hijna te to

klaring zij

Maar van

len wel he

ben, dat h

klaring te

viend van

hem zeide

ment laten

Derde as

April

terugkomt.

De kerk

„baal-zebu

met die wa

woning van

Hetgeen

trekkelijk

bezig, zijn

zaamheid,

doende me

den. Maar

Christus d

gerd, om

een duivel

dien naam

Tot zoo

Maar de

stonds gep

Christus h

prachtige

dien nl. „E

kent. War

heer des h

meer (u),

mij Beelze

ook. Ik ne

buiten zijn

den. Ik, t

baal-zebuL

lingen, zij

ons dan sa

van het g

staander. C

naam, die

rich nog

groote eer

meester kr

ten in huis

Terwijl

heden en

onzen ein

ynode te Assen en in de Classis wever hoor ik Commissie, die nus onderzocht rechtzinnigheid door geen enkel tegen gesproken de Predikanten

u het herhaald uit, br. Marius moet Dr. G. de noch gezegd naar toch moet d. Was het niet omstandigheden

putaten Art. 40 voorzitter van de utaten meenen, Brunkelaar ant te verkrijgen, spreken. Maar slijf aandringen, slechts met de Dr. Waterink e vergade

g van 22 April deringen telkens rechtzinnigheid worden; laatste

voordt besproken, G. tot het geven oelen ter beand uit Dr. Ferwerda indigt met het skkende om de r. G. vragen te r weet met welk en zegt: „Dat het worden aan nstig verlaet. ink? Komt hij ons rechtzinnig jfheid, thans b ige motiveering Noen, nogmaals at Dr. Ferwerda lven zijn antie

uidelijk, hoe Dr. kwijt is, en de ar deze hebben vergadering, al zij de leiding elden: De vacan id wil, dat de tot het naaja Wat? vacantis? Schelven zeide de kerk in de gesticht, en wordt „geu te komen. Hij verzoekt inlich gevaardigde van door Dr. G. is g, bij de inge Dr. Geelkerken, brief van onze i uur nog geen oracht, eisch ik id onmiddellijke

iet vorig artikel ens een ernstig ke verminking meer belenden ch-filistijnschen

igen we tot de el degelijk een hij kan ook ver „baal“ = heer, ing!

dan weer aller- de woning, zo, misschien pre- Dit laatste zou n, dat de Fem- melwoning be- nus optrokken heidenen heil- n duivel te ver- tempelwoning!

oord geven, ng“ dan „nest- en. In den Bij- or in dien zin en maan (Hab- t een verheve Heere gebouw sja (64) opzien- l hoogte „zebul“ tijn arme en ei- n, dien zij „Ze- sonmigen ver- elen denken, de i zal mijn man

voorzitting. Dan komt eindelijk de brief te voorschijn; uit de portefeuille van Dr. Brunkelaar, Deputaat van de Partij. Synode van N-Holland, aanwezig om de Classe van advies te dienen.

A. NAAFS.

ouderling Amsterdam-Zuid.

Omdat het me bleek, dat meer dan één dit betoog nogal van betekenis scheen te vinden, in verband met de bewering: „Dr. Waterink belet mij in de Classicale vergadering te spreken“ — iets, dat dan wijzen zou op een partijdige behandeling van de zaak! — en omdat we hier met een echt staal van scheef gezette voorlichting te doen hebben, zooals er zoo talloos vele werden gegeven in den laatsten tijd, vinden we dit stuk belangrijk genoeg om het te bespreken.

Ofschoon we van te voren zeggen, dat dit niet betekent, dat we een debat tot in het oneindige over deze kwestie zouden willen voeren.

Voor ditmaal wil ik echter, hoezeer ook dergelijke polemiek moeilijk uit mijn pen wil, de zaak behandelen. We zullen de onderscheiden alinea's op den voet volgen.

Eerste alinea.

Inderdaad werd herhaaldelijk op de classis door meer dan één predikant in het begin van het geding uitgesproken: we twijfelen niet aan de rechtzinnigheid van Dr. Geelkerken. Niet aan de rechtzinnigheid van zijn persoon. Maar een rechtzinnig persoon kan nog wel eens onrechtzinnige dingen zeggen. En reeds lang vóór de vergadering van 1 April was de opmerking gemaakt, dat de preekcoupure van Dr. G. wel degelijk tot nadenken aanleiding kon geven, — dat nadenken dan in den zin van bedenking. Er werd b.v. de uitdrukking gebruikt, dat deze coupure aanleiding gaf en ruimte liet voor afwijkende gevoels. Maar de uittaling van Dr. G. werd toen nog beschouwd als een *incident*, niet als een *symptoom*. Om dit duidelijk te maken, werd er herhaaldelijk op gewezen, dat men niet Dr. G. in het algemeen verdacht, maar dat daarom temeer het noodzakelijk was, dat Dr. G. zich losmaakte van de ongelukkige uitdrukking in zijn coupure. Dit nu kon hij doen, zonder dat hij die ongelukkige uitdrukkingen in zijn coupure behoefde te herroepen, enkel door te zeggen, dat datgene, wat br. Marinus in zijn preek meende te hebben gehoord, door hem was „bedoeld noch gezegd“. Deze regeling was voor Dr. G. zoo bijzonder welwillend, dat het voor velen nog steeds maar op één wijze verklaarbaar is, waarom Dr. G. dit niet heeft gezegd.

Tweede alinea.

Het resultaat van het herhaald onderzoek was nimmer: „Dr. G. gaat vrij uit“. Men had dat resultaat kunnen bereiken, wanneer Dr. G. was te bewegen geweest, zijn „bedoeld noch gezegd“ te spreken. Dan had men Dr. G. geloofd. Maar het onderzoek, waarbij o.a. Dr. G. zijn „coupure“ gaf, wees veel meer in de richting, dat er inderdaad dingen gezegd waren, die niet door den beugel konden. Het was van de classis zeer hoogstaand, bijna te toegelief, dat ze Dr. G. met een enkele verklaring zijnerzijds die heele coupure wilde schenken. Maar van degenen, die de vergadering bijwoonden, zullen wel heel weinig menschen den indruk gekregen hebben, dat het „hoogstaand was van Dr. G.“ om de verklaring te weigeren. Ik herinner me het woord van den vriend van Dr. G., Dr. Sillevius Smitt, die ter classis tot hem zeide: „Geelkerken, je hebt het psychologisch moment laten voorbijgaan!“

Derde alinea.

1 April 1925. De dag, waarop de heer Naafs telkens tergekint. De deputaten ad art. 49 K.O. zijn aanwezig. De kerk van Amsterdam-Zuid is vertegenwoordigd

„baal-zebul“ heer der woning. En vermoedelijk wordt niet die woning dan de „beneden“-woning bedoeld: de woning van de booze machten, de hel.

Hetgeen vóór deze opvatting pleit en haar zelfs aantrekkelijk maakt, ligt in Mattheus 10:25. Jezus is daar bezig, zijn discipelen te vermanen tot geduld en lijdzaamheid, ook in de verhouding tegenover de leelijke doende menschen. De smaad zal hun niet bespaard worden. Maar is dat zoo vreemd? Immers neen? Men heeft Christus den naam „Beelzebul“ naar het hoofd geslingerd, om hem een compagnon van den duivel, ja, tot een duivel zelf, te maken. Welnu: indien zij Christus dien naam gaven, hoeveel te meer zijn discipelen?

Tot zoover loopt alles gewoon.

Maar de opmerksaamheid van den lezer wordt aanstonds geprikkeld, als hij let op de fijne manier, waarop Christus hier zijn vermaning inkleedt. Ze is van een prachtige welsprekendheid en van verheven ironie, indien nl. „Beelzebul“ werkelijk „heer des huizes“ betekent. Want Christus zegt dan: „indien zij (mij) den heer des huizes Beelzebul hebben genoemd, hoe veel te meer (u), zijn huisgenooten? Hoort ge dat? Ze hebben mij Beelzebul genoemd, zegt Jezus. Welnu, ik ben het ook. Ik neem dien naam over. Niet als ik spreek tot die buiten zijn, maar hier, in den kleinen kring van vrienden. Ik, uw meester, ben ook in geheel eenigen zin: baal-zebul, de heer van het huis. Want gij, mijn leerlingen, zijt de huisgenooten, en ik ben de huisheer. Laat ons dan samen den huisregel aanvaarden, dat de leden van het gezin bij elkaar behooren. Noemt de buitenstaander de discipelen van Christus met den minsten naam, dien hij te vergeven heeft, dan hebben zij voor zich nog een zeker gevoel van verlegenheid om de te groote eer: want zij krijgen een naam, dien ook de huismeester kreeg — en zij zijn toch niet meer dan de knechten in huis. . . .

Terwijl we nu over nog heel wat andere mogelijkheden en beweringen het zwijgen bewaren, willen we onzen eind-indruk aldus samenvatten: wat weten we

door Dr. Geelkerken en br. J. K. van Loon. De heer Naafs is geen lid der vergadering, maar aanwezig, wijl de ambtsdragers uit de kerken der classis vrijen toegang hebben ook tot de besloten vergaderingen. Na de Dep. ad art. 49 te hebben verwelkomd, deelde ik hen mede, dat het mij wenschelijk voorkwam, eerst de notulen der vorige zitting te doen lezen, opdat zij van de zaken, waarover het ging, konden kennis nemen. Aldus geschiedde, zonder eenig protest van iemand uit de vergadering. Toen deze notulen gelezen waren, vroegen de Dep. het woord over de „praelabele kwestie“, of n.l. de zaak hier voor behandeling vatbaar was, een kwestie, waarover de meeningen verdeeld waren tusschen de kerk van Amsterdam-Zuid en de classis.

Ter beantwoording van die vraag werd allereerst nogmaals het bewuste gedeelte der notulen gelezen, en verkreeg eerst Dr. Geelkerken en daarna de commissie, die de vorige vergadering de classis van advies had gediend, het woord. Toen evenwel, na het spreken van Dr. G. een der (niet met Dr. G. accoord gaande) ouderlingen van Amsterdam-Zuid het woord vroeg, heeft ondergeteekende, die voorzitter was van die vergadering, aan de vergadering gevraagd, of het naar haar oordeel noodig was, dat een niet-lid sprak. Op zijn voorstel werd het woord aan dat niet-lid niet verleend.

Zoo spraken dan in eerster instantie de afgevaardigden van Amsterdam-Zuid en de commissie; in tweeder instantie spraken dezelfde. Tijdens dit debat nu vroeg de heer Naafs — geen lid der vergadering — het woord. Het spreekt vanzelf dat iemand, die een weinig oog heeft voor de goede orde in een vergadering, en die bescheidenheid betracht, er niet aan denken zal, dat hem, wanneer nog pas het woord aan een niet-lid is geweigerd, als niet-lid het woord zal worden verleend. Het was alzoo onmogelijk den heer Naafs het woord te geven. Dit klemt temeer, waar de voorzitter, toen even tevoren enkele gewone leden der vergadering het woord hadden gevraagd, dezen broeders had verzocht, van het woord af te zien, aangezien het hem beter voorkwam, dat het standpunt van de classis werd verdedigd door hen, die in eerste instantie het woord hadden gevoerd, terwijl het standpunt van Amsterdam-Zuid volledig kon worden toegelicht door de beide afgevaardigden.

Daarbij kwam bovendien nog, dat reeds aan het begin was meegedeeld, dat de deputaten in de gelegenheid zouden worden gesteld, alle broeders, die zij wenschten te hooren, zulks te doen; terwijl de deputaten zelve bereid waren, allen, die zich tegenover hen wilden uitspreken, daartoe de gelegenheid te geven. De heer Naafs kon dus onder-ons aan de commissie straks de inlichtingen geven, die hij kwijt wilde. Maar zijn verzoek op de vergadering was tegen de orde, niet ter plaatse, en alleen iemand met andere opvattingen dan de mijne over het recht van een niet-lid-ouderling op een classis, kan eraan denken, in dergelijke omstandigheden nog wel, nadat anderen in dezelfde positie het woord was geweigerd, het woord te vragen. Laat staan zich er later over te beklagen, dat hij 't woord niet kreeg.

Dat deze gang van zaken nu juist is, blijkt uit de notulen van die vergadering, die ten dezen opzichte als volgt luiden:

„Ds W. Brunkelaar, een der Dep. ad art. 49 K.O., doet een enkele vraag omtrent de praelabele kwestie, in art. 21 dezer notulen en art. 28, 2e ged., genoemd. De afgevaardigden van Amsterdam-Zuid geven de noodige toelichting van hun zijde; de classicale commissie geeft het vereischte licht van haar kant. Hierna wordt op de zaak zelve nader ingegaan, zoowel van de zijde van de afgevaardigden van Amsterdam-Zuid als van de

toch weinig! Nu is de naam Beelzebul of Beelzebub een algemeen bekende naam geweest; een naam, die eeuwen lang bekend is; die tot ver over de grenzen van het Joodsche land op de lippen der menschen was (want in Bagdad, Mosoel en Armenie werd geruimen tijd 3 dagen lang een treurfeest aan „Beelzebub“ gewijd); en die ten tijde van Jezus' verblijf op aarde zoo maar in de wandeling gebruikt werd; hij was in den mond van eenvoudigen en geleerden. En toch — wat weten we ervan? Het blijft bij gissingen en vermoedens; met stelligheid spreekt haast niemand. En ook uit latere Joodsche geschriften is omtrent de betekenis van den naam en de latere lotgevallen ervan niets af te leiden, want ze zwijgen er over.

De volksnaam heeft het blijkbaar niet lang uitgehouden. De naamgeving van den bijbel zelf is doorzichtiger en duurzamer. Ook in dezen is de openbaring, die de Schrift ons geeft, voor ons leven en denken vruchtbaarder dan wat van ter zijde tot ons kwam.

Wie den duivel benoemen wil, moet niet naar de archeologen en niet naar de religie-beschrijvers; maar hij moet hulp zoeken bij den Geest der profetie, die op eigen wijze den naam van Satan zegt.

Want wel heeft ook Christus zich van den naam bediend; hij vond hem in den mond van de menschen zijner dagen en heeft zich bij hun spraakwijze aangesloten. Maar men vergeet hierbij niet, dat Christus aan dien volksnaam een eigen gedachte verbindt en op eigen, verheven, manier een ironische zinspeling er aan vastknoopt (indien onze onderstelling boven juist is geweest). En eveneens zie men nooit voorbij, dat Christus den naam nooit gebruikt heeft, zoover wij weten, als hij zelf over den duivel sprak, los van het debat met de hem bekampende en beschimpende vijanden. In eigen directe rede bedient onze hoogste Profeet zich van een anderen naam. Slechts als hij de aanvallen van anderen afslaat, anderen, die dezen naam zich hebben aangewend, komt hij ook over Jezus' lippen; en ook dan nog brengt hij haast onwillekeurig (zooals wij zouden zeggen) een correctie aan, door tegenover den naam „Beel-

zijde van de classis hij monde van haar commissie.

Op verzoek der Dep. ad art. 49 K.O. wordt de vergadering daarna voor eenigen tijd geschorst, om verschillende broeders te hooren en ook degenen, die gehoord wenschen te worden, gelegenheid daartoe te geven.

Toen heeft de heer Naafs, evengoed als ieder, kunnen zeggen tot de commissie, wat hij wilde.

Dat de heer Naafs evenwel in zijn stuk weglief, dat hij geen lid van de vergadering was, en dat hij weglief, dat ook anderen het woord niet was gegeven, die in zijn positie waren, en dat zelfs de leden der classis het spreken overlieten aan een paar broeders — dat maakt zijn stuk tot een scheeve, om niet te zeggen valsche voorstelling van zaken.

Echt een type van de voorlichting, zooals we ze in het laatste jaar helaas in tientallen gevallen van zekere zijde kregen te verwerken.

Derde en vierde alinea.

Niet op 22 April werd het anders — reeds op 1 April en eerder had Dr. Geelkerken telkens verwezen naar het in werking stellen van het onderteekningsformulier. Hij is het geweest, die het eerst daarover heeft gesproken. Steeds heeft hij gezegd: ik antwoord alleen, indien men dat in werking zet. Dat betekent in dit geval: indien ge mij „suspect“ verklaart.

En nu „het amendement-Ferwerda“. Ds Ferwerda heeft zelf in de „Overtoomsche Kerkbode“ reeds aan den heer Naafs duidelijk gemaakt, dat hij een scheeve voorstelling van zaken geeft. Maar de heer Naafs schijnt beter te weten, wat Ds Ferwerda zeide en deed, dan Ds F. zelf. Hield Ds F. „een pleidooi voor Dr. G.“? Allermint. Alleen stelde hij een amendement voor op het voorstel der commissie, waarbij nu ook de Dep. ad art. 49 K.O. waren inbegrepen. De commissie stelde voor, aan Dr. Geelkerken vragen voor te leggen, „opdat blijke, of zijn gevoelen niet in strijd is met de belijdenis onzer kerken“. Ds Ferwerda wilde liever lezen: „opdat duidelijk blijke, dat zijn gevoelen niet in strijd is . . .“, enz. Dat was alles. Nu maakt evenwel Ds van Schelven de opmerking, dat de vragen worden gedaan, nadat Dr. G. suspect is verklaard, en het dus niet aangaat, iemand, die verdacht is volgens het eene besluit, volgens den considerans van het andere niet-verdacht te noemen. De onderhavige formuleering moest zulks in het midden laten. En dus niet zeggen: dat blijkt dat, — maar dat blijke, of . . . Een opmerking, waartegen in ieder geval de voorzitter niet had op te komen.

Alleen hij, die de porté van de voorgaande besluiten en besprekingen niet begrijpen kan of niet begrijpen wil, kon verwachten, dat hier zooiets als een protest van de zijde des voorzitters zou komen.

De leiding van een vergadering hebben beteekent dan ook wat anders dan een vergadering drijven in een bepaalde richting. Dat schijnt de heer Naafs zoo ongeveer hetzelfde te vinden. Voor mij is een vergadering leiden: zorgen, dat de juiste vorm van behandeling wordt gehandhaafd; dat ieder recht geschiedt; en dat de vergadering vrij is, voorzover dat kan; en overigens: dienaar der broeders te zijn, met inachtneming van de eischen van de verhouding tusschen de klok en de importantie van een punt in kwestie.

De rest.

Ik zou wel kunnen zeggen: de rest is net zóo.

De kwestie van „de brief“ heb ik niet persoonlijk meegemaakt, maar ik weet van anderen, dat de heer Naafs, op zijn zachtst gezegd, ook hier weer door weglating van belangrijke onderdelen een scheef beeld geeft. Precies als in het begin van het stuk.

Nog dit.

zebul“ van de vijanden, zijn eigen, betere naamgeving te stellen: *satan* (vgl. Lucas 11:15 met vs. 18).

Voor ons wil dat iets zeggen.

Het leert ons, dat wij het duidelijk sprekend woord hebben te kiezen boven het onduidelijke; dat wij de naamgeving van den geest uit den afgrond niet aan de menschen mogen overlaten, noch aan onszelf; en dat wij nooit klakkeloos en zonder critiek mogen overnemen, wat de volksmond zegt of de tijdgeest fantaseert. De Satan is een te ernstig verschijnsel, dan dat hij zich leenen zou voor grapjes of voor luchtige woordspelingen.

En indien Baal-zebul en Baal-zebul met elkander te maken zouden hebben, en de naam van een afgodischen god bij wijze van vergelijking op den duivel zou zijn toegepast, dan is de afwijkende houding van Christus tegenover juist dezen naam voor ons ook niet zonder betekenis. Want dan zegt ze ons, wat ook zonder dit alles wel mag onthouden worden: dat men den duivel maar met niemand moet „vergelijken“. Want alle vergelijking flatteert hem. De leelijkste naam is nog mooier, dan zijn naakte, zwarte werkelijkheid. Het afzichtelijkste, krumste gedrocht, waarmee men hem zou willen vergelijken, tot vliegen en musketen, mest en onreinheid toe, het is alles nog niet zóo leelijk, als de duivel zelf. Laat men hem niet flatteren; hij zorgt er zelf wel voor, want dat is zijn werk van verleiding. Laat men hem niet vergelijken, hem en zijn daden, door hem te vergelijken met wat nog niet zóo verdorven is als hij. Want wat Gods naamgeving naar beneden duwt, dat mogen wij niet met glimlach en woordspel en verontschuldigde vergelijking naar boven halen.

Indien er een duivel is, dan behoort hij gevreesd te worden. En gehaat. Zou ik niet haten, Heere, die U haat?

K. S.

¹⁾ Vertaling niet geheel zeker.